

УДК 336.13:332.8

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i64.149526>

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

*Чорнобровка І.В., к.е.н., доцент,
Зорянська В.А., магістр,
Шаріков С.С., магістр (УкрДУЗТ)*

У статті авторами досліджено сучасні тенденції функціонування підприємств житлово-комунального господарства. Визначено, що наразі житлово-комунальні підприємства знаходяться в досить скрутному фінансово-економічному становищі, яке характеризується високим рівнем їх збитковості. Проаналізовано динаміку видатків державного та місцевого бюджетів на утримання житлово-комунального господарства, що дозволило визначити невідповідність планових та фактичних обсягів фінансування й поступового зменшення їх розміру. Розкрито сукупність факторів, що зумовлюють виникнення кризового стану підприємств житлово-комунального господарства. Серед основних причин виникнення такого становища виділяють зменшення обсягів бюджетного фінансування галузі, невідповідність тарифів на житлово-комунальні послуги та рівня фактичних витрат, накопичення дебіторської заборгованості підприємствами житлово-комунального господарства унаслідок

нерівномірної оплати населенням житлово-комунальних послуг. Розглянуто наукові підходи до формування фінансово-інвестиційного базису функціонування підприємств житлово-комунального господарства та систематизовано інструменти інвестиційного забезпечення їх розвитку.

Ключові слова: підприємства житлово-комунального господарства, житлово-комунальні послуги, негативні фактори, бюджетне фінансування, інструменти інвестиційного забезпечення.

ИНВЕСТИЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА

*Чернобровка И.В., к.э.н., доцент,
Зорянская В.А., магистр,
Шариков С.С., магистр (УкрГУЖТ)*

В статье авторами исследованы современные тенденции функционирования предприятий жилищно-коммунального хозяйства. Определено, что сейчас жилищно-коммунальные предприятия находятся в весьма затруднительном финансово-экономическом положении, которое характеризуется высоким уровнем их убыточности. Проанализирована динамика расходов государственного и местного бюджетов на содержание жилищно-коммунального хозяйства, что позволило определить несоответствие плановых и фактических объемов финансирования и постепенного уменьшения их размера. Раскрыто совокупность факторов, обуславливающих возникновение кризисного состояния предприятий жилищно-коммунального хозяйства. Среди основных причин возникновения такого положения выделяют уменьшение объемов бюджетного финансирования отрасли, несоответствие тарифов на жилищно-коммунальные услуги и уровня фактических затрат, накопление дебиторской задолженности предприятиями жилищно-коммунального хозяйства вследствие неравномерной оплаты населением жилищно-коммунальных услуг. Рассмотрены научные подходы к формированию финансово-инвестиционного базиса функционирования предприятий жилищно-коммунального хозяйства и систематизированы инструменты инвестиционного обеспечения их развития.

Ключевые слова: предприятия жилищно-коммунального хозяйства, жилищно-коммунальные услуги, негативные факторы, бюджетное финансирование, инструменты инвестиционного обеспечения.

INVESTMENT DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF HOUSING AND COMMUNAL SERVICES

*Chernobrovka I.V., Ph. D., Associate Professor,
Zoryans'ka V.A., master's degree,
Sharikov S.S., master's degree (USURT)*

In the article the authors investigated the current trends in the functioning of the enterprises of housing and communal services. It is defined that now housing and communal enterprises are in rather difficult financial and economic situation which is characterized by high level of their unprofitability. It is established that the main sources of financing remain own funds,

allocations from the state and local budgets. The dynamics of expenditures of the state and local budgets for the maintenance of housing and communal services is analyzed, which allowed determining the discrepancy between the planned and actual funding and reducing their size. A set of factors causing the emergence of the crisis state of the enterprises of housing and communal services is revealed. Among the main reasons for the emergence of such a situation are the reduction in the volume of budget financing of the industry, the mismatch of tariffs for housing and communal services and the level of actual expenses, the accumulation of debt obligations to housing and communal services due to the uneven payment of housing and communal services by the population, imperfection and inconsistency of the national legislation in the sphere of housing and communal services at the state and local levels, political speculation and financial fraud in the sphere of housing and communal services, deterioration of the material and technical base of housing and communal services, including critical obsolescence and high energy intensity of equipment. The scientific approaches to the formation of financial and investment basis for the functioning of enterprises of housing and communal services are considered. The author systematized tools for investment development, among which: state subsidies and subventions; budget financing; concession contracts; preferential taxation; factoring; leasing; credit resources; grant funds; private investments; venture financing; public-private partnership; public-private partnership; external loans under programs of international organizations; restructuring of credit debt; joint financing of investment projects, etc.

Key words: *enterprises of housing and communal services, housing and communal services, negative factors, budget financing, investment support tools.*

Постановка проблеми. Сьогодні житлово-комунальне господарство (ЖКГ) як найбільш стагнаційний сектор національної економіки характеризується вкрай тяжким становищем, про що свідчить критичний стан зношеності основних засобів, низький техніко-технологічний рівень та вкрай важке фінансово-економічне становище підприємств. Все це ускладнюється особливостями функціонування житлово-комунального господарства як складної системи, протікання процесів в якій практично неможливо зупинити на тривалий період, тому необхідно здійснювати складний, тривалий і безперервний процес інноваційно-технологічної модернізації, удосконалення системи управління підприємством, реформування економічних механізмів його функціонування.

Поглиблення збитковості підприємств житлово-комунального господарства та загострення проблеми суспільної невдоволеності якістю житлово-комунальних послуг потребує реалізації

кардинальних реформаційних перетворень з метою активізації інноваційного розвитку підприємств та підвищення рівня їх інвестиційної привабливості. Проте, реалізація реформаційної політики потребує значних фінансових витрат, що, у свою чергу, актуалізує потребу пошуку альтернативних джерел інвестиційного забезпечення реформування та розвитку підприємств житлово-комунального господарства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження проблем функціонування підприємств, у т.ч. житлово-комунального господарства, і пошуку напрямків забезпечення їх ефективного розвитку, зокрема у фінансово-інвестиційному аспекті, знаходиться в центрі уваги багатьох вчених, серед яких: В.Л. Дикань, А.О. Дубас, Н.Є. Каличева, О.С. Максименко, І.О. Панасенко, О.М. Парубець, О.М. Полякова, Д.О. Сугоняко, А.В. Толстова та ін. [1-8].

Однак, на сьогодні система управління підприємствами житлово-комунального господарства залишається

неефективною, що призводить до поглиблення фінансово-інвестиційних проблем їх розвитку та наближення до межі банкрутства. У зв'язку з цим вагомим значення набуває формування інструментарію інвестиційного забезпечення розвитку підприємств житлово-комунального господарства у сучасних умовах функціонування.

Метою статті є дослідження проблем підприємств житлово-комунального господарства та розробка інструментарію інвестиційного забезпечення їх розвитку.

Виклад основного матеріалу. У загальному сенсі житлово-комунальне господарство представляє собою сукупність підприємств різних галузей, що забезпечують населення та підприємства водою, теплом, газом, електроенергією та ін., тобто надають окремі види житлово-комунальних послуг. До таких галузей відносяться: постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; водопостачання; каналізація, поводження з відходами; деякі підгалузі з діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування тощо.

Відповідно до чинного законодавства, житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг. До житлово-комунальних послуг належать [9]:

- житлова послуга – послуга з управління багатоквартирним будинком, яка включає: утримання спільного майна багатоквартирного будинку, зокрема прибирання внутрішньобудинкових приміщень та прибудинкової території, виконання санітарно-технічних робіт, обслуговування внутрішньобудинкових

систем (крім тих, що використовуються для надання відповідної комунальної послуги у разі укладення індивідуальних договорів про надання такої послуги, за умовами яких обслуговування таких систем здійснюється виконавцем), утримання ліфтів тощо; купівлю електричної енергії для забезпечення функціонування спільного майна багатоквартирного будинку; поточний ремонт спільного майна багатоквартирного будинку;

- комунальні послуги – послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.

Так, на 1 січня 2018 р. житловий фонд країни становив 984,8 млн. м² загальної площі (на 1 січня 2017 р. – 977,9 млн. м²), з якої 60,9 % (599,4 млн. м²) – у міських поселеннях. Майже весь житловий фонд (98,4 %) розташовувався в житлових будинках (багатоквартирні та індивідуальні житлові будинки). Із загальної кількості квартир (17,0 млн.) однокімнатні квартири становили 19,5 %, двокімнатні – 36,6 %, трикімнатні – 32,6 %, чотири та більше кімнат – 11,3 %. Загальна кількість старих житлових будинків складає 44859 од. (загальною площею 3,25 млн. м²), у яких проживає 62,73 тис. осіб [10]. При цьому, слід зазначити, що лише 60,9 % від загальної кількості квартир обладнанні водопроводом, 47,1 % – гарячим водопостачанням та 58,9 % – каналізацією.

Останніми роками підприємства житлово-комунального господарства знаходяться в тяжкому фінансово-економічному стані, що характеризується сталою тенденцією їх збитковості (табл. 1). Якщо у 2012-2013 рр. фінансовим результатом діяльності підприємств галузі постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря є отримання прибутку у розмірі, що коливається від

1264,1 млн. грн до 7570,5 млн. грн, то період 2014-2017 рр. відображає збитковий характер діяльності у розмірі від 2978,5 млн. грн до 35379,1 млн. грн. Подібні тенденції властиві й підприємствам галузі

«водопостачання, каналізація, поводження з відходами», збитковий характер якої кількісно коливається у межах від 73,0 млн. грн до 2233,7 млн. грн.

Таблиця 1

Фінансові результати діяльності підприємств житлово-комунального господарства за період 2012-2017 рр. [11]

додаток 1 до звіту за період 2012-2017 рр. (11)

Галузь / рік	Фінансовий результат до оподаткуванн я, млн. грн	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, млн. грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, млн. грн
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря					
2012	7570,5	52,7	13853,6	47,3	-6283,1
2013	1264,1	44,3	14561,7	55,7	-13297,6
2014	-24175,5	51,3	4948,7	48,7	-29124,2
2015	-35379,1	53,6	8847,0	46,4	-44226,1
2016	-2978,5	54,2	17986,2	45,8	-20964,7
2017	-9441,6	53,4	15973,1	46,6	-25414,7
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами					
2012	-73,0	54,8	1169,9	45,2	-1242,9
2013	-1506,7	56,5	522,1	43,5	-2028,8
2014	-2190,9	52,7	482,0	47,3	-2672,9
2015	-2233,7	64,3	529,0	35,7	-2762,7
2016	-2108,9	63,9	557,8	36,1	-2666,7
2017	-695,1	62,6	896,4	37,4	-1591,5

Не дивлячись на постійне зростання тарифів та коригування соціальних нормативів споживання послуг, витрати підприємств житлово-комунального господарства залишаються непокритими. Однією з причин виникнення такого стану вбачають у накопиченні заборгованості населення зі сплати за житлово-комунальні послуги. У вересні 2018 р. населенням країни сплачено за житлово-комунальні послуги 4,4 млрд. грн (105,7 % від нарахованої суми). Однак, аналізуючи період вересня 2017 р. – вересня 2018 р., стає зрозумілим, що досить частими є випадки не своєчасної або часткової оплати населенням житлово-комунальних послуг (рис. 1) [12]. Піковий негативний

період спостерігається в січні 2018 р., коли рівень сплати склав лише 68,3 %.

Унаслідок нерівномірної сплати населенням житлово-комунальних послуг відбулося накопичення дебіторської заборгованості підприємствами житлово-комунальних послуг. Так, на кінець вересня 2018 р. заборгованість зі сплати за постачання природного газу становила 16,8 млрд. грн, за централізоване опалення та постачання гарячої води – 10,0 млрд. грн, за утримання будинків та споруд і прибудинкових територій – 4,0 млрд. грн, за централізоване постачання холодної води та водовідведення – 3,0 млрд. грн, за вивезення побутових відходів – 0,6 млрд. грн, за постачання електричної енергії – 3,8 млрд. грн [12].

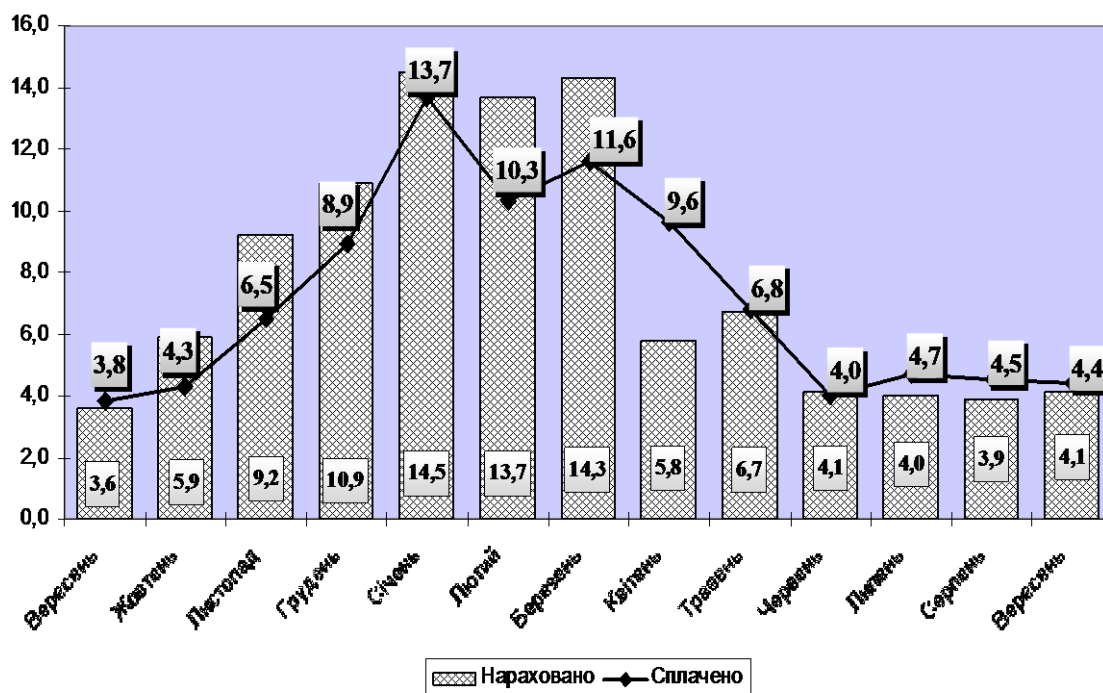

Рис. 1. Динаміка оплати населенням житлово-комунальних послуг за період вересня 2017 р. – вересня 2018 р., млрд. грн [12]

Нині на підприємствах житлово-комунального господарства з метою мінімізації накопиченого боргу використовується механізм реструктуризації заборгованості. Так, у січні-вересні 2018 р. з населенням укладено 57,1 тис. договорів щодо погашення реструктуризованої заборгованості на загальну суму 369,1 млн. грн. Сума внесених платежів, з урахуванням довгострокових договорів, відповідно, склала 218,4 млн. грн. [12]. Однак, присутні випадки порушення умов договору і невиконання боргових зобов'язань зі сторони боржника.

Враховуючи той факт, що житлово-комунальне господарство є дотаційною галуззю, то основними джерелами фінансування залишаються власні кошти, асигнування з державного та місцевого бюджетів. Проте, вивчення динаміки дотаційних надходжень, дає зрозуміти, що виникла негативна тенденція до скорочення обсягів державного бюджетного фінансування, відбувається перехід до децентралізованого управління

й перекладання фінансових зобов'язань на місцеві органи влади. При цьому, варто підкреслити, що рівень фактичних видатків місцевих бюджетів не відповідає запланованим показникам (табл. 2).

Аналізуючи сучасні тенденції розвитку підприємств житлово-комунального господарства, стає зрозуміло, що виникнення кризового стану та загострення збитковості підприємств обумовлено впливом низки негативних факторів, серед яких найбільш деструктивного впливу завдали такі з них:

- недосконалість та суперечливість національного законодавства у сфері житлово-комунального господарства на державному та місцевому рівнях;
- невизначеність повноважень та обов'язків у сфері житлово-комунального господарства між державними центральними та місцевими органами влади;
- недосконалість системи оподаткування для обслуговуючих організацій;

- недостатнє бюджетне фінансування житлово-комунального господарства; - політичні спекуляції та фінансові махінації у сфері житлово-комунального господарства; - зношеність матеріально-технічної бази житлово-комунального господарства, у т.ч. критична застарілість та зависока енергоємність обладнання; - значна розбіжність між тарифами на житлово-комунальні послуги та їх фактичною собівартістю;	- невідповідність інфраструктурних потужностей та зростаючого рівня потреб у житлово-комунальних послугах; - низька платіжна дисципліна споживачів житлово-комунальних послуг; - збільшення кількості застарілого та аварійного житлового фонду; - недосконалість та непрозорість механізму формування тарифів на житлово-комунальні послуги; - недосконала система фінансування робіт з обслуговування об'єктів житлово-комунального господарства тощо.

Таблиця 2

Видатки державного та місцевого бюджетів на утримання житлово-комунального господарства [13]

Показники	Роки					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Видатки державного бюджету на утримання ЖКГ						
Планові видатки, млн. грн	785,8	127,7	149,9	493,0	38,7	38,8
Фактичні видатки, млн. грн	376,6	96,9	111,5	21,5	12,5	16,9
Відношення фактичних видатків до планових, %	48,3	75,9	74,4	4,4	32,3	43,6
Видатки місцевих бюджетів на утримання ЖКГ						
Планові видатки, млн. грн	22193,8	12456,7	21478,1	17586,9	20479,0	30799,1
Фактичні видатки, млн. грн	19680,0	7607,8	17697,0	15678,9	17535,0	27170,5
Відношення фактичних видатків до планових, %	88,7	61,1	82,4	89,2	85,6	88,2

Вітчизняними вченими тривалий час обговорюються питання принципової можливості функціонування житлово-комунального господарства з такими високими питомими витратами матеріальних і енергетичних ресурсів, втратами та нераціональними витратами питної води і теплової енергії, безгосподарним відношенням до утримання та експлуатації об'єктів житлово-комунального господарства як власників, так і споживачів [6].

Зокрема, науковцями достатньо ґрунтовно вивчаються проблеми фінансового та інвестиційного забезпечення розвитку підприємств житлово-комунального господарства. Так,

колектив авторів [14] зазначають, що велика кількість дрібних власників, вимоги соціального захисту населення і зумовлена об'єктивними причинами неліквідності неподільного майна загального користування в житловому господарстві стримують залучення фінансових ресурсів, не дозволяють використовувати механізм майнових гарантій повернення банківських кредитів і забезпечення економічних інтересів інвесторів.

Дубас А.О. та Новікова Л.А., вивчаючи особливості формування механізму інвестування підприємств житлово-комунального господарства, виділяють такі напрямки вдосконалення механізму фінансування як створення

інвестиційного фонду функціонування і розвитку підприємств ЖКГ; перетворення в оподаткуванні; запровадження системи електронних розрахунків; розробка ефективної тарифної політики; вдосконалення системи субсидіювання; реструктуризація кредиторської заборгованості [3].

Максименко О.С. пропонує застосовувати селективне управління до розподілу джерел фінансування ЖКГ, що передбачає кошти з держбюджету спрямовувати на фінансування неприбуткових програм і загальнопроектних розробок; іноземні інвестиції – на модернізаційні проекти; кошти з іноземних фондів – на формування корпоративної культури відносин; з малого бізнесу – у локальні проекти з коротким строком окупності; з великого бізнесу – на енергозбереження; з місцевого бюджету на розвиток інфраструктури; власні кошти підприємств ЖКГ – на капітальний ремонт споруд та устаткування [5].

Колектив авторів [7] висловлюють думку, що в умовах хронічного дефіциту коштів на оновлення матеріально-технічної бази ЖКГ необхідно впроваджувати децентралізовані підходи, спрямовані на розвиток основних форм державно-приватного та муніципально-

приватного партнерства, орендних та лізингових відносин, створення мережі комунальних банків, розвиток співпраці з міжнародними фінансовими організаціями. Автори підкреслюють, що особливо важливим є створення необхідних правових, довірчих, майнових відносин у сфері взаємодії приватного капіталу і муніципальної власності для фінансового забезпечення реалізації партнерських проектів комунального і приватного сектору.

Таким чином, ґрунтуючись на наукових здобутках у сфері фінансово-інвестиційного розвитку підприємств, доцільно виділити такі інструменти інвестиційного забезпечення підприємств житлово-комунального господарства: державні дотації та субвенції; бюджетне фінансування; концесійні договори; пільгове оподаткування; факторинг; лізинг; кредитні ресурси; грантові кошти; приватні інвестиції; венчурне фінансування; державно-приватне та публічно-приватне партнерство; зовнішні позики за програмами міжнародних організацій; реструктуризація кредитної та дебіторської заборгованості; спільне фінансування інвестиційних проектів тощо (рис. 2).

Рис. 2. Інструментарій інвестиційного забезпечення розвитку підприємств житлово-комунального господарства

Висновки. Підводячи підсумки проведеного дослідження, доцільно наголосити, що в умовах критичного дефіциту власних коштів та обмеженого бюджетного дотування й субсидювання житлово-комунального господарства, актуальним питанням є визначення альтернативних джерел інвестиційного забезпечення розвитку підприємств цієї галузі. У зв'язку з цим проаналізовано сучасний фінансово-економічний стан підприємств житлово-комунального господарства. Розглянуто наукові пропозиції стосовно можливих джерел інвестування житлово-комунального господарства. Сформовано інструментарій інвестиційного забезпечення розвитку житлово-комунального господарства, що враховує альтернативні варіанти фінансування підприємств даної галузі. Використання представленого інструментарію створить передумови для інноваційно-технологічного оновлення матеріально-технічної бази, підвищення якості житлово-комунальних послуг і виходу підприємств з фінансової кризи.

ПЕРЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1 Дикань В.Л. Реанимирование экономики Украины / В.Л. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2014. – № 45. – С. 11-17.

2 Дикань В.Л. Розвиток економіки України на основі принципу рівноправності відносин держави, бізнесу та суспільства / В.Л. Дикань, А.В. Толстова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2018. – № 63. – С. 9-19.

3 Дубас А.О. Механізм інвестування підприємств житлово-комунального господарства / А.О. Дубас, Л.А. Новікова // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 11. – С. 35-38.

4 Каличева Н.Є. Проблеми та перспективи розвитку економіки України в сучасній світовій економічній системі / Н.Є. Каличева // Наука й економіка: науково-теоретичний журнал Хмельницького

економічного університету. – 2015. – Вип. 4 (40). – С. 117-120.

5 Максименко О.С. Реформування житлово-комунального господарства України: орієнтація на енергозбереження / О.С. Максименко // Економіка і регіон. – 2015. – № 1 (50). – С. 43-49.

6 Панасенко І.О. Особливості функціонування та розвитку житлово-комунального господарства в Україні [Електронний ресурс] / І.О. Панасенко // Державне будівництво. – 2012. – Вип. 2/2012. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/1/11.pdf>.

7 Парубець О.М. Напрями вдосконалення механізму фінансування житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс] / О.М. Парубець, Д.О. Сугоняко, Ю.В. Краснянська // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2017. – Вип. 3 (08). – Режим доступу: http://www.easterneurope-bm.in.ua/journal/8_2017/57.pdf. (4)

8 Полякова О.М. Світовий досвід фінансування розвитку автодорожньої інфраструктури на основі державно-приватного партнерства / О.М. Полякова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2014. – №48. – С. 69-73.

9 Про житлово-комунальні послуги: Закон України № 2189-VIII від 09 листопада 2017 р. [Електронний ресурс]. Із змінами та доповненнями № 2454-VIII від 09 червня 2018 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19>.

10 Житловий фонд України: статистичний збірник [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_jf_2017_pdf.pdf.

11 Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

12 Про оплату населенням житлово-комунальних послуг у вересні 2018 року: експрес-випуск [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2018/10/164.pdf>

13 Виконання державного бюджету // Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. URL:

<http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.

14 Сухонос М.К. Аналіз технічного стану житлового фонду України та пропозиції щодо його оцінки [Електронний ресурс] / М.К. Сухонос, Т.Г. Молодченко, В.М. Прасол // Економічний вісник Донбасу. – 2014. – № 1 (35). –Режим доступу: <http://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/viewFile/1115/1047>.